

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла
Бойчука

Факультет декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету)
Кафедра мистецтвознавства і мистецької освіти
(назва кафедри)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БК 04.2. ЕКСПЕРТИЗА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ПАМ'ЯТОК ТА ТВОРІВ
МИСТЕЦТВА
(шифр і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти третій (доктор філософії)
(перший (бакалаврський)/другий (магістерський))
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
(шифр і назва)
освітня програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
(назва)
спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
(шифр і назва)
тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова/за вибором)
мова викладання українська
(українська/англійська)

ПОГОДЖЕНО

Керівник групи забезпечення освітньо-
професійної програми (для акредитованих ОПП та
акредитованих спеціальностей)

АБО

Керівник проектної групи (для ліцензованих ОПП та
ОПП, набір на які здійснюється вперше)

Петрова І.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання кафедри
мистецтвознавства і мистецької освіти
(назва кафедри)

27.08.2024 № 1

Завідувач кафедри

Гончар К.Р.
(підпис, ініціали, прізвище)

Робоча програма навчальної дисципліни «Експертиза історико-культурних пам'яток та творів мистецтва» для здобувачів вищої освіти за третім освітнім ступенем (освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії») за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» КДАДПМД ім. М. Бойчука. 2024. 11 с.

Розробник(и): Петрова Інна Володимирівна, доктор історичних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної діяльності КДАДПМД ім. М. Бойчука

Робочу програму перевірено

Декан факультету

(підпис)

Дяченко А. В.

(ініціали, прізвище)

28.08.2024

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні науково-методичної ради факультету декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету)

Протокол засідання НМР факультету 27.08.2024 № 1

Голова НМР факультету

(підпис)

Петрук Р. І.

(ініціали, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова
Модулів – 1	Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	Рік підготовки: 2-ий
Змістових модулів – 2		Семестр
Електронна адреса: https://kdidpamid.edu.ua/academy/robochi-programy-navchalnyh-dyscyplin-ta-inshi-navchalno-metodychni-materialy-kafedry-mystecztvoznavstva-i-mysteczkoyi-osvity/		
Загальна кількість годин – 120		4
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Освітній ступінь (освітньо-науковий рівень): «Доктор філософії» (освітній рівень третій)	Лекції
		30 год.
		Практичні
		10 год.
		Семінарські
		-
		Самостійна робота
		80 год.
		Вид контролю: поточний підсумковий
		Форма контролю: диф. залік

2. Мета та заплановані результати навчання

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Експертиза історико-культурних пам'яток та творів мистецтва» полягає у формуванні у здобувачів третього освітньо-наукового рівня системи теоретичних знань і практичних навичок у сфері наукової, мистецтвознавчої, атрибуційної та правової експертизи об'єктів культурної спадщини й творів образотворчого, декоративного мистецтва та реставрації, а також у підготовці до здійснення самостійних експертних досліджень у науковій, музейній, реставраційній та судово-експертній практиці.

Вивчення модуля навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей

загальних:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

спеціальних (фахових, предметних):

СК 4. Здатність здійснювати опис, концептуальний, контекстуальний, художньо-стилістичний аналіз, інтерпретацію, атрибуцію та експертизу творів мистецтва, пам'яток культури.

СК 5. Здатність застосовувати теоретичні та методологічні знання в галузі мистецтвознавства й міждисциплінарних напрямках та впроваджувати результати досліджень в наукову, експертну, реставраційну та педагогічну діяльність.

СК 6. Розуміння значення національної художньої спадщини в контексті державотворчих та культуро-творчих процесів.

2.2. Заплановані результати навчання модуля навчальної дисципліни

Внаслідок вивчення модуля навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі **програмні результати навчання:**

РН 5. Застосовувати набуті знання та навички для проведення власного наукового дослідження й отримання достовірного результату; компетентно вирішувати питання досліджуваної проблематики.

РН 6. Знати класичні та новітні концепції дослідження мистецтва, його періодизації для релевантної оцінки теоретичних та практичних проблем українського й світового образотворчого та декоративного мистецтва, реставрації, застосовувати сучасні міждисциплінарні підходи для їх вирішення.

3. Передумови вивчення дисципліни

№ з/п	Навчальні дисципліни, вивчені раніше
1	Філософія освіти і науки
2	Мистецтвознавство в науковій системі гуманітаристики
3	Антропологія мистецтва

4.Очікувані результати навчання

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі **результати навчання**:

знати:

- теоретичні основи мистецтвознавчої, історико-культурної та наукової експертизи;
- види експертиз пам'яток і творів мистецтва (атрибуційна, техніко-технологічна, художня, правова, судова);
- нормативно-правову базу України у сфері охорони культурної спадщини, експертної діяльності та авторського права;
- методи атрибуції, датування, ідентифікації та стилістичного аналізу творів мистецтва;
- основи технологічної експертизи художніх матеріалів і технік;
- принципи оцінки культурної, історичної, художньої та ринкової вартості об'єктів;
- етичні стандарти експертної діяльності.

вміти:

- здійснювати мистецтвознавчий, стилістичний та іконографічний аналіз творів;
- проводити атрибуцію, датування та ідентифікацію об'єктів мистецтва;
- використовувати архівні, музейні, цифрові та нормативні джерела для експертних досліджень;
- формувати науково обґрунтовані експертні висновки;
- визначати культурну, історичну та художню цінність пам'яток;
- працювати з документацією, пов'язаною з експертизою та охороною спадщини;
- дотримуватися норм академічної доброчесності та професійної етики експерта.

5.Програма навчальної дисципліни

5.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва модулів і тем	Кількість годин			
	усього	лек	Практ.	срс
Змістовий модуль 1				
Тема 1. Теоретико-методологічні основи експертизи історико-культурних пам'яток і творів мистецтва.	24	6	2	16

Тема 2. Атрибуція та ідентифікація творів мистецтва.	24	6	2	16
Тема 3. Техніко-технологічна та реставраційна експертиза.	24	6	2	16
Змістовий модуль 2				
Тема 4. Правові та етичні засади експертизи культурних цінностей.	24	6	2	16
Тема 5. Оцінка культурної, художньої та ринкової вартості творів мистецтва.	24	6	2	16
Усього годин	120	30	10	80
Вид контролю: диф. залік				

5.2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми, її анотація	Кількість годин
		ДФН
1	Тема 1. Теоретико-методологічні основи експертизи історико-культурних пам'яток і творів мистецтва. Розглядаються поняття, функції та види експертизи у сфері мистецтва і культурної спадщини. Аналізуються основні мистецтвознавчі, історичні, технологічні та правові підходи до експертного дослідження [1], [2], [5], [8].	6
2.	Тема 2. Атрибуція та ідентифікація творів мистецтва. Висвітлюються методи визначення авторства, часу створення, стилістичної приналежності та школи. Розглядаються принципи роботи з підписами, марками, документами, архівними та порівняльними матеріалами [1], [2], [7], [8].	6
3.	Тема 3. Техніко-технологічна та реставраційна експертиза Ознайомлення з методами аналізу художніх матеріалів, технік виконання, ступеня збереженості творів. Розглядається роль технологічних досліджень у процесі атрибуції та реставрації [1], [6], [9].	6
4.	Тема 4. Правові та етичні засади експертизи культурних цінностей.	6

	Аналізується законодавство України у сфері охорони культурної спадщини, авторського права, експертної діяльності. Розглядаються етичні питання відповідальності експерта, проблеми фальсифікації та незаконного обігу творів мистецтва [3], [4], [5].	
5.	Тема 5. Оцінка культурної, художньої та ринкової вартості творів мистецтва Розглядаються принципи та критерії визначення художньої, історичної, наукової та економічної цінності творів і пам'яток. Аналізуються засади експертної оцінки для музеїв, приватних колекцій, аукціонів і судових процесів [1], [2], [5], [8].	6
Усього годин		30

5.3. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		ДФН
1.	Тема 1. Теоретико-методологічні основи експертизи історико-культурних пам'яток і творів мистецтва. Проаналізувати реальний приклад експертизи музейного предмета (за публікацією або каталогом). Визначити: – об'єкт експертизи, – тип експертизи, – застосовані методи.	2
2.	Тема 2. Атрибуція та ідентифікація творів мистецтва. Обрати твір (живопис, ікона, декоративне мистецтво). Провести стилістичний аналіз та іконографічний аналіз.	2
3.	Тема 3. Техніко-технологічна та реставраційна експертиза. Описати матеріали та техніку виконання обраного твору. Визначити можливі чинники руйнування.	2
4	Тема 4. Правові та етичні засади експертизи культурних цінностей. Проаналізувати Закон України «Про охорону культурної спадщини». Розглянути кейс незаконного переміщення культурних цінностей.	2
5	Тема 5. Оцінка культурної, художньої та ринкової вартості творів мистецтва. Проаналізувати аукціонний продаж твору мистецтва. Визначити фактори формування вартості:	2

	– автор, – стан збереженості, – провенанс, – ринкові тенденції.	
Усього годин		10

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Найменування робіт (теми)	Кількість годин	Вид контролю
1	Тема 1. Теоретико-методологічні основи експертизи історико-культурних пам'яток і творів мистецтва.	16	поточний
2	Тема 2. Атрибуція та ідентифікація творів мистецтва.	16	поточний
3	Тема 3. Техніко-технологічна та реставраційна експертиза.	16	поточний
4	Тема 4. Правові та етичні засади експертизи культурних цінностей.	16	поточний
5	Тема 5. Оцінка культурної, художньої та ринкової вартості творів мистецтва.	16	поточний
Усього годин		80	Диф.залік

6. Засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: ілюстрація, демонстрація, презентація.

За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, репродуктивно-варіативні, пошукові, творчі, проблемно-пошукові, інтегративні.

За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з ілюстративним матеріалом.

2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення

ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

- Добір додаткового теоретичного та ілюстративного матеріалу.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи діагностики:

методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування; реферативно-дослідницька курсова робота.

Методи творчо-пошукового контролю: творчо-пошукове тестування; аналіз варіативності пошукових ескізів; аналіз образно-емоційної складової проектної графіки.

методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

7.Форми поточного та підсумкового контролю

7.Форми поточного та підсумкового контролю

Форми контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Конспектування наукових джерел	20 x 1 = 20 балів	
Презентація	20 x 2 = 40 балів	
Наукова робота	40 балів	
Всього	100	

8. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Практична робота оцінюється за критеріями:

- якість виконання навчально-практичних робіт (дотримання технологічної послідовності, охайність в роботі);
- продуктивність праці у процесі виконання практичних завдань;
- культура праці у процесі навчання;
- технологічна дисципліна;
- здатність і бажання вносити в процес навчання нове, оригінальне.

Самостійна робота оцінюється за критеріями:

- вміння студентів орієнтуватися в інформаційних потоках;
- працювати з ілюстративними та теоретичними джерелами;
- підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань;
- уміння самостійно обирати способи і засоби виконання роботи;
- здатність самостійно приймати раціональні рішення і нести за них відповідальність;
- якість і повнота виконаної роботи;

- здатність до раціоналізаторства і винахідництва;
- дотримання технологічного процесу при виконанні практичних завдань;
- здійснення ефективного самоконтролю і саморегулювання в навчальній діяльності.

8.1. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів за 100-бальною шкалою (2-й семестр)	
Поточний контроль (ПК)	
Форми поточного контролю змістових модулів	Максимальні бали за виконані завдання
Тема 1. Теоретико-методологічні основи експертизи історико-культурних пам'яток і творів мистецтва.	20
Тема 2. Атрибуція та ідентифікація творів мистецтва.	20
Тема 3. Техніко-технологічна та реставраційна експертиза.	20
Тема 4. Правові та етичні засади експертизи культурних цінностей.	20
Тема 5. Оцінка культурної, художньої та ринкової вартості творів мистецтва.	20
Разом за дисципліну	100

8.1 Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Гендерна культура в мистецтві» для здобувачів вищої освіти за третім освітнім ступенем (освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії») за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» КДАДПМД ім. М. Бойчука. 2024. 11 с.

2. Слайди, презентації.

3. Проєктор.

4. Демонстраційний дидактичний матеріал.

5. Ілюстративний матеріал, альбоми, каталоги, відео про роботу професійних художників.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Бадяк В. П. Основи атрибуції та експертизи творів мистецтва : навч. посіб. Львів : ЛНАМ, 2015. 212 с.
2. Бєлікова Н. І. Мистецтвознавча експертиза : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2018. 184 с.
3. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 № 1805-III (зі змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> (дата звернення: 08.12.2025).
4. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-14> (дата звернення: 08.12.2025).
5. Ковальчук О. В. Основи експертизи культурних цінностей : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 160 с.
6. Мельник О. П. Техніко-технологічна експертиза творів живопису : навч. посіб. Київ : НАКККиМ, 2019. 148 с.
7. Роготченко О. О. Українське мистецтво XX століття: проблеми автентичності та атрибуції. Київ : Фенікс, 2013. 272 с.
8. Bucklow S. The Description and Classification of Art Objects. London : Routledge, 2014. 240 p.
9. Brandi C. Theory of Restoration. Florence : Nardini Editore, 2005. 128 p.

12. Узгодження робочої програми навчальної дисципліни

Л И С Т

узгодження робочої навчальної програми

з дисципліни Експертиза історико-культурних пам'яток та творів мистецтва,
(назва навчальної дисципліни)

складеної відповідно до освітньо-професійної програми підготовки докторів
філософії за напрямом/спеціальністю 023 образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація

розробленої

доктором історичних наук, доцентом, проректором з науково-педагогічних
діяльності Петровою І. В.

	Прізвище, ім'я, по батькові завідувача	Підпис	Дата та № протоколу засідання кафедри
Кафедра, за якою закріплена дисципліна – <u>Мистецтвознавства і мистецької освіти</u> (назва кафедри)			
Випускова кафедра – <u>Мистецтвознавства і мистецької освіти</u> (назва кафедри)			

13. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

№ з/п	Зміст внесених змін (доповнень)	Дата та номер протоколу засідання кафедри	Примітки